

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-166.2026.06>

УДК: 378.147:811:159.9:005.336.2

Дульська Оксана Володимирівна,

викладач кафедри педагогіки

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

<https://orcid.org/0000-0003-1899-7315>

email: o.v.dulska@udu.edu.ua;

Пугач Юлія Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувач кафедри української й іноземних мов та

методик викладання в початковій і дошкільній освіті

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

<https://orcid.org/0000-0002-9890-1354>

email: julia-npu@ukr.net

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

У статті теоретично обґрунтовано методичні засади формування професійної іншомовної компетентності майбутніх психологів у контексті процесів глобалізації та глибокої інтеграції вітчизняної наукової спільноти до світового освітнього простору. Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою українського суспільства у фахівцях із ментального здоров'я, здатних працювати з міжнародними протоколами доказової психотерапії, авторитетними базами даних (Scopus, Web of Science) та ефективно співпрацювати з гуманітарними місіями (ВООЗ, Червоний Хрест) в умовах подолання наслідків війни.

Наголошено, що традиційна парадигма викладання (General English) вичерпала свій дидактичний потенціал, поступаючись місцем підходу «Англійська для спеціальних цілей» (ESP). Професійна іншомовна компетентність сучасного психолога розглядається як багаторівневе утворення, що органічно поєднує лінгвістичний, дискурсивний, соціокультурний та професійно-психологічний компоненти. Зазначається, що для фахівця іноземна мова постає не просто інструментом комунікації, а ключовим засобом терапевтичного впливу, емпатійного слухання та встановлення довірливого рапорту.

Визначено провідні принципи освітнього процесу: професійна спрямованість, використання автентичних джерел (матеріали АРА, класифікатори хвороб), комунікативно-діяльна активність та створення емоційно безпечного середовища. Доведено ефективність впровадження інтерактивних методів навчання, серед яких ключовими є рольові симуляції формату «психолог – клієнт», розв'язання психологічних кейсів (Case Study) та дослідницька проєктна діяльність.

Окрему увагу в дослідженні приділено глибокій цифровізації мовної підготовки. Обґрунтовано високий дидактичний потенціал створення імерсивного середовища за допомогою систем LMS, корпусних баз даних (COCA), масових відкритих онлайн-курсів (MOOCs) та використання штучного інтелекту в ролі віртуальних клієнтів-симуляторів. Представлена у статті порівняльна характеристика підтверджує зміщення фокусу з пасивного заучування на комунікативну ефективність. Зроблено висновок, що синергія сучасних методичних підходів та цифрових інструментів забезпечує подолання мовних бар'єрів та готує конкурентоспроможних фахівців глобального рівня.

Ключові слова: професійна іншомовна компетентність, майбутні психологи, англійська для спеціальних цілей (ESP), інтерактивні методи навчання, цифровізація освіти, штучний інтелект, імерсивне освітнє середовище.

Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні нерозривно пов'язаний із процесами глобалізації, інформатизації суспільства та глибокої інтеграції вітчизняної наукової спільноти до європейського та світового освітнього простору. У цих умовах володіння іноземною мовою (насамперед англійською як *lingua franca* сучасного наукового світу) трансформується з вузької лінгвістичної навички у ключову компетенцію, що визначає рівень професійної мобільності, конкурентоспроможності та загальної фахової культури випускника закладу вищої освіти (ЗВО).

Для майбутніх фахівців у галузі психології проблема формування професійної іншомовної компетентності (ПІК) набуває особливої, безпрецедентної гостроти. Це зумовлено низкою об'єктивних чинників.

По-перше, динамікою розвитку психологічної науки. Переважна більшість передових світових досліджень, новітніх протоколів (наприклад, методів когнітивно-поведінкової терапії (СВТ), EMDR, схемотерапії), результатів клінічних випробувань та психодіагностичного інструментарію публікується саме англійською мовою. Бази даних (PsycINFO, PubMed, Scopus, Web of Science) та авторитетні видання Американської психологічної асоціації (APA) вимагають від фахівця здатності вільно працювати з англійськими першоджерелами. Без цієї навички психолог ризикує опинитися на периферії науково-практичного прогресу, послуговуючись застарілими або неякісно перекладеними матеріалами.

По-друге, сучасними викликами, що постали перед українським суспільством. В умовах війни та подолання її наслідків в Україні критично зросла потреба у фахівцях із ментального здоров'я. Українські психологи активно співпрацюють з міжнародними гуманітарними місіями (ВООЗ, Червоний Хрест, ЮНІСЕФ, USAID), проходять навчання у закордонних експертів з кризової психології та ПТСР, беруть участь у міжнародних супервізійних групах. Така співпраця вимагає не просто розмовного рівня мови, а вільного володіння вузькоспеціалізованою психологічною термінологією, розуміння етичних і культурних нюансів професійної комунікації.

По-третє, вимогами академічної та професійної мобільності. Сучасний стандарт вищої освіти зі спеціальності С4 «Психологія» передбачає здатність здобувачів до участі в програмах академічного обміну, стажуваннях у європейських університетах, а також готовність представляти результати власних емпіричних досліджень на міжнародних симпозіумах і конференціях.

Проте, незважаючи на соціальне замовлення та визнання важливості проблеми на державному рівні, практика свідчить про наявність суттєвих недоліків у системі іншомовної підготовки студентів нефілологічних (зокрема психологічних) спеціальностей. Аналіз реального стану освітнього процесу у

ЗВО дозволяє виокремити низку *гострих суперечностей між:*

1. *Зростаючою об'єктивною потребою* суспільства та ринку праці у психологах, здатних до ефективної міжкультурної та професійної комунікації іноземною мовою, та *недостатнім реальним рівнем* іноземної підготовки значної частини випускників психологічних факультетів.

2. *Специфічними завданнями професійної діяльності психолога* (необхідність глибокого емпатійного слухання, тонкого розуміння підтексту, роботи зі специфічним фаховим вокабуляром) та *традиційними методиками викладання іноземної мови*, які часто зводяться до читання та перекладу загальнонаукових текстів (General English), ігноруючи підхід «Англійська для спеціальних цілей» (English for Specific Purposes – ESP).

3. *Колосальним дидактичним потенціалом сучасних інтерактивних і цифрових технологій* (VR-симуляції, AI-інструменти, мультимедійні кейси) та *їх епізодичним, несистемним використанням* на заняттях з іноземної мови професійного спрямування.

Зазначені суперечності переконливо доводять, що традиційна парадигма навчання іноземної мови студентів-психологів вичерпала себе. Виникає нагальна необхідність у переосмисленні та розробці нових, науково обґрунтованих методичних засад (підходів, принципів, методів та засобів), які б забезпечили цілісне та ефективне формування професійної іноземної компетентності майбутнього психолога як невід'ємної складової його загального професіоналізму. З огляду на це, тема нашого дослідження є своєчасною, науково затребуваною та безперечно актуальною.

Проблема формування професійної іноземної компетентності (ПІК) фахівців нефілологічного профілю перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. У сучасній педагогічній науці та лінгводидактиці накопичено значний теоретичний і практичний досвід, який можна умовно поділити на кілька магістральних напрямів.

Перший напрям стосується фундаментальних засад викладання іноземних мов для спеціальних цілей (English for Specific Purposes – ESP). Базові концепції компетентнісного та комунікативно-діяльнісного підходів у вищій школі ґрунтовно розкрито у працях вітчизняних дослідників лінгводидактики: А. Гордєєвої [1], О. Тарнопольського [6], С. Ніколаєвої [3]. У зарубіжній науці методологію ESP детально розроблено Т. Дадлі-Евансом (T. Dudley-Evans), М. Сент-Джоном (M. St John) [9] та Д. Койлом (D. Coyle) у співавторстві [8], які довели необхідність тісної інтеграції мовного та фахового компонентів.

Другий напрям безпосередньо стосується специфіки іноземної підготовки майбутніх психологів. Психологічні та дидактичні особливості навчання цієї категорії здобувачів досліджували Л. Овчаренко [4], О. Ісаєва [2], Л. Морська, І. Левчук [10]. Дослідники акцентують увагу на тому, що мовленнєва діяльність психолога має яскраво виражений перцептивно-інтерактивний характер: фахівець повинен не лише розуміти термінологію, а й вміти встановлювати рапорт, виявляти емпатію та здійснювати активне

слухання засобами іноземної мови.

Третій напрям пов'язаний із впровадженням інноваційних та цифрових технологій у процес мовної підготовки. Ідеї предметно-мовного інтегрованого навчання (CLIL) як ефективного інструменту занурення у професійне середовище обґрунтовано в працях Д. Марша (D. Marsh) та Д. Койла (D. Coyle) [8]. Потенціал використання цифрових симуляцій, LMS-систем та інтерактивних кейс-методів вивчали М. Пащенко [5], Н. Морзе [7] та низка інших дослідників, які доводять високу ефективність мультимедійного середовища для зняття мовного бар'єра.

Незважаючи на ґрунтовну теоретичну базу та безперечну цінність напрацювань згаданих учених, проблема методичного забезпечення процесу формування ПІК майбутніх психологів залишається відкритою.

Зокрема, аналіз літератури свідчить, що більшість досліджень орієнтовані на традиційні форми роботи (переклад текстів, засвоєння граматичних структур), тоді як специфіка *сучасного цифрового освітнього простору* (використання штучного інтелекту, віртуальних симуляцій психологічного консультування) та *контекстного навчання* залишається недостатньо розкритою саме для спеціальності 053 «Психологія». Крім того, бракує комплексних досліджень, які б пропонували цілісну методичну систему підготовки психологів до іншомовної комунікації в умовах кризових інтервенцій та роботи з міжнародними протоколами доказової психотерапії. Це зумовлює необхідність подальшого наукового пошуку та розробки оновлених методичних засад.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та розкрити методичні засади (підходи, принципи, методи), що забезпечують ефективність формування професійної іншомовної компетентності майбутніх психологів у процесі їхньої фахової підготовки.

У сучасній лінгводидактиці та професійній педагогіці професійна іншомовна компетентність майбутнього психолога розглядається не просто як механічна сума лексико-граматичних навичок, а як складне, багаторівневе та інтегративне особистісно-професійне утворення. Її сутність полягає у специфічній здатності та психологічній готовності фахівця ефективно використовувати іноземну мову як дієвий інструмент вирішення фахових завдань, безперервного професійного саморозвитку та адекватної міжкультурної взаємодії в умовах глобалізованого науково-практичного простору. З огляду на специфіку психологічної галузі, де «слово» виступає не лише засобом передачі інформації, але й головним інструментом діагностики та терапевтичної інтервенції, структура цієї компетентності набуває особливої багатовимірності.

Базовим підґрунтям у цій структурі виступає лінгвістичний компонент, який передбачає ґрунтовне володіння фонетичними, лексичними та граматичними нормами іноземної мови на рівні, достатньому для вільної професійної комунікації. Для майбутнього психолога цей компонент має яскраво виражений вузькоспеціалізований характер. Він вимагає засвоєння

об'ємного термінологічного апарату, притаманного різним психологічним школам та напрямам. Фахівець має вільно оперувати такими специфічними дефініціями, як когнітивні упередження, механізми психологічного захисту, теорія прив'язаності чи резильєнтність, чітко розуміючи їхні семантичні відтінки та етимологію саме в англomовному науковому дискурсі.

Тісно пов'язаним із попереднім є дискурсивний компонент, який відображає здатність фахівця продукувати та адекватно інтерпретувати зв'язні іншомовні тексти відповідно до специфіки різноманітних професійних жанрів. У повсякденній діяльності психолога це означає вміння логічно та структуровано вибудовувати усну бесіду під час консультативної сесії чи діагностичного інтерв'ю. У площині академічної діяльності цей компонент проявляється у здатності грамотно складати письмовий психодіагностичний висновок, писати наукові статті з дотриманням суворих міжнародних стандартів оформлення (наприклад, вимог стилістики Американської психологічної асоціації – АРА), а також вести коректне професійне листування з іноземними колегами або супервізорами.

Надзвичайно важливу, а подекуди і критичну роль, у структурі досліджуваної компетентності відіграє соціокультурний компонент. Психологічна практика глибоко вкорінена в культурний контекст, тому фахівець повинен чітко усвідомлювати національно-культурні особливості вербальної та невербальної поведінки представників інших суспільств. Це включає розуміння табуованих або чутливих тем, специфіки вираження емоцій у різних етносах, допустимої дистанції у спілкуванні та етичних стандартів, прийнятих у міжнародній професійній спільноті. Без високого рівня сформованості цього компонента практично неможливе встановлення довірливих стосунків із клієнтом-іноземцем або об'єктивна інтерпретація його поведінкових реакцій.

Вершинним у цій ієрархії виступає професійно-психологічний компонент, який безпосередньо і нерозривно поєднує іншомовну діяльність із фаховою майстерністю. Він виражається у здатності психолога реалізовувати свої ключові професійні навички – емпатійне реагування, активне слухання, техніки рефреймінгу та валідації почуттів – безпосередньо засобами іноземної мови. Спеціаліст має вміти тонко відчувати емоційне забарвлення іншомовних висловлювань, зчитувати підтекст, ефективно підтримувати терапевтичний рапорт та, що не менш важливо, долати власні психологічні бар'єри (страх зробити граматичну помилку, комунікативну невпевненість) під час надання допомоги англійською мовою.

Усі зазначені компоненти не існують ізольовано; вони перебувають у стані безперервної взаємодії, взаємодоповнення та синергії. Лише їхній цілеспрямований, гармонійний та синхронний розвиток у процесі фахової підготовки у закладі вищої освіти здатний забезпечити формування повноцінної професійної іншомовної компетентності, що, у свою чергу, дозволить майбутньому психологу впевнено та успішно інтегруватися у світове професійне співтовариство.

Багатовимірною структурою професійної іншомовної компетентності, яка

об'єднує лінгвістичні, дискурсивні, соціокультурні та власне психологічні виміри, вимагає особливої архітектури освітнього процесу. Перехід від теоретичної моделі цієї компетентності до її практичної реалізації у свідомості та діяльності студента не може відбуватися хаотично або за шаблонами традиційного вивчення «загальної» іноземної мови. Такий перехід потребує спираючись на чітку систему дидактичних і методичних принципів, які слугують фундаментом для проєктування навчально-пізнавальної діяльності майбутніх психологів та забезпечують синергію мовної і фахової підготовки.

Провідним у цій системі виступає принцип професійної спрямованості та контекстності навчання. Згідно з цим принципом, весь зміст іншомовної підготовки, форми роботи та методи контролю мають бути суворо підпорядковані логіці майбутньої професійної діяльності. Це означає, що іноземна мова на заняттях із майбутніми психологами має функціонувати не як самостійний об'єкт вивчення, а виключно як засіб розв'язання фахових завдань. Студенти повинні занурюватися в ситуації, які максимально точно моделюють реалії їхньої майбутньої роботи: від проведення первинного клієнтського інтерв'ю та збору анамнезу до презентації результатів емпіричного дослідження на науковому симпозіумі. Такий контекстний підхід створює потужну внутрішню мотивацію, оскільки здобувачі чітко усвідомлюють прикладну цінність кожної вивченої лексичної одиниці чи граматичної структури.

Не менш важливим є принцип використання автентичних навчальних матеріалів, який логічно випливає з потреби формування соціокультурного та дискурсивного компонентів компетентності. Навчальний процес має базуватися не на штучно спрощених чи адаптованих текстах із підручників, а на реальних, живих джерелах, якими послуговуються фахівці у світовій практиці. До таких матеріалів належать оригінальні наукові статті з журналів Американської психологічної асоціації (APA), відеозаписи реальних психологічних сесій видатних психологів та психотерапевтів, професійні подкасти та стенограми кризових інтервенцій. Робота з автентичним контентом дозволяє студентам засвоїти не лише «суху» термінологію, а й специфічну стилістику, професійний сленг та етичні норми англійського психологічного дискурсу.

Успішна інтеграція психологічних навичок та іншомовної комунікації забезпечується реалізацією принципу комунікативно-діяльнісної активності та інтерактивності. Сутність цього принципу полягає у відмові від пасивної трансляції знань на користь активної взаємодії учасників освітнього процесу. Майбутній психолог має вчитися говорити та слухати через постійну практику: участь у рольових іграх (симуляціях системи «терапевт – клієнт»), групових супервізіях іноземною мовою, розборі складних психологічних кейсів (Case Study). Саме в таких діяльнісних формах відпрацьовуються навички емпатійного слухання, перефразування та валідації почуттів англійською мовою.

З огляду на специфіку спеціальності, критичної ваги набуває принцип

створення психологічно комфортного та емоційно безпечного освітнього середовища. Оволодіння іноземною мовою, особливо у складному професійному контексті, часто супроводжується значною тривогою та страхом зробити помилку. Викладач має транслювати безумовне прийняття, знижуючи рівень стресу та заохочуючи студентів до вільного висловлювання думок. Мовна помилка під час симуляції психологічної консультації має розглядатися не як привід для зниження оцінки, а як робочий матеріал для спільного аналізу. Таким чином викладач моделює ту саму атмосферу емпатії та довіри, яку майбутні психологи згодом створюватимуть для своїх клієнтів.

Завершує цю систему принцип розвитку автономії та безперервного професійного самовдосконалення. Стрімке оновлення психологічного знання унеможлиблює засвоєння всього необхідного обсягу інформації в межах університетського курсу. Тому ключовим завданням викладача є формування у студентів навичок самостійного пошуку, критичного аналізу та обробки іншомовної фахової інформації. Майбутні фахівці повинні навчитися самостійно працювати з міжнародними наукометричними базами даних (Scopus, Web of Science, PubMed), використовувати сучасні цифрові інструменти та онлайн-курси для постійного оновлення свого професійного і мовного арсеналу протягом усього життя.

Практична реалізація вищезокреслених дидактичних принципів вимагає докорінного перегляду традиційного арсеналу методів та форм організації освітнього процесу. У контексті формування професійної іншомовної компетентності майбутніх психологів акцент неминуче зміщується з пасивних, репродуктивних методів, таких як переклад загальнонаукових текстів чи виконання стандартизованих граматичних вправ, на активні, інтерактивні та комунікативно-діяльнісні технології. Провідним завданням викладача стає створення на занятті такого іншомовного середовища, яке б максимально точно імітувало комунікативні умови майбутньої професійної діяльності здобувачів.

Одним із найбільш дієвих інструментів у цьому процесі виступає метод рольових ігор та професійно орієнтованих симуляцій. Для майбутнього психолога моделювання ситуації взаємодії між психологом та клієнтом іноземною мовою є не просто лінгвістичною практикою, а повноцінним тренінгом фахових навичок. Під час таких керованих симуляцій студенти вчаться встановлювати первинний контакт, застосовувати техніки емпатійного слухання, перефразування та віддзеркалення почуттів безпосередньо англійською мовою. Виконання ролі клієнта, у свою чергу, дозволяє здобувачам краще зрозуміти психологічний стан людини, яка звертається по допомогу, та практично усвідомити соціокультурні нюанси вираження емоцій, скарг чи переживань у різних мовних картинах світу.

Органічним доповненням до рольового моделювання є систематичне використання кейс-методу (*Case Study*), який має потужний дидактичний потенціал для розвитку аналітичного мислення та фахового мовлення. Студентам пропонуються для всебічного аналізу реальні або гіпотетичні

психологічні випадки, детально описані англійською мовою. Працюючи з кейсом, майбутні психологи здійснюють іншомовний аналіз анамнезу, висувають психодіагностичні гіпотези з використанням сучасної міжнародної номенклатури, дискутують щодо оптимальних стратегій психологічної інтервенції та складають проекти психологічних протоколів. Такий вид роботи не лише збагачує професійний вокабуляр, але й формує навички фахової аргументації, переконання та критичного оцінювання інформації в іншомовному дискурсі.

Важливе місце в системі сучасного методичного забезпечення посідає проєктна технологія, яка цілеспрямовано стимулює самостійну дослідницьку активність здобувачів вищої освіти. Виконання групових або індивідуальних проєктів на актуальні психологічні теми, як-от дослідження механізмів резильєнтності в умовах хронічного стресу чи аналіз сучасних підходів до подолання професійного вигорання, вимагає від студентів опрацювання значного масиву оригінальних англійських наукових джерел. Результатом такої пошукової роботи стає публічний захист проєкту у формі мультимедійної презентації або імпровізованої наукової дискусії. Це безпосередньо сприяє розвитку дискурсивного компонента компетентності та готує майбутніх фахівців до академічної мобільності, участі в міжнародних грантових програмах і наукових конференціях.

Зважаючи на те, що робота психолога нерозривно пов'язана зі зчитуванням невербальних сигналів та аналізом паралінгвістичних засобів спілкування, невід'ємною складовою навчання стає активне використання аудіовізуальних методів. Аналіз фрагментів документальних фільмів, відеозаписів показових психологічних сесій видатних майстрів психології або прослуховування спеціалізованих психологічних подкастів дозволяє студентам зануритися в автентичне, емоційно забарвлене мовне середовище. Здобувачі вчаться розпізнавати приховані емоційні відтінки мовлення, специфічні інтонаційні моделі, характерні для підтримуючого консультування, а також аналізувати мову тіла клієнта в нерозривному зв'язку з його іншомовними висловлюваннями.

Комплексне, методично виважене та системне застосування зазначених інтерактивних методів у межах практичних занять з іноземної мови створює потужний синергетичний ефект. Це забезпечує якісний перехід від формального, алгоритмічного засвоєння лінгвістичних структур до вільного, свідомого та професійно доцільного використання іноземної мови як невід'ємного інструменту реалізації психологічної практики.

Логічним продовженням реалізації сучасних методичних принципів та інтерактивних форм навчання є глибока цифровізація освітнього процесу. У сучасній парадигмі вищої освіти цифрові інструменти перестають бути просто допоміжним засобом візуалізації матеріалу, а трансформуються у повноцінне імерсивне середовище для формування професійної іншомовної компетентності майбутніх фахівців. Для здобувачів спеціальності «Психологія» таке технологічно збагачене середовище відкриває безпрецедентні

можливості для подолання мовних бар'єрів та моделювання ситуацій, які неможливо відтворити у межах традиційної аудиторії.

Базовим рівнем цифрової інтеграції виступає використання спеціалізованих систем управління навчанням (LMS), таких як Moodle або Google Classroom. Для майбутніх психологів ці платформи слугують не лише сховищем навчально-методичних матеріалів, а й простором для асинхронної професійної комунікації іноземною мовою. Викладач має змогу організовувати тематичні форуми, де студенти письмово обговорюють дискусійні психологічні проблеми, здійснюють взаємне рецензування (peer-review) есе або аналітичних звітів. Це сприяє розвитку автономії здобувачів та дозволяє їм опановувати навички академічного письма і професійної аргументації у комфортному власному темпі.

Наступним інноваційним кроком є впровадження методів корпусної лінгвістики у процес фахової підготовки. Використання електронних баз даних реальних текстів (наприклад, Corpus of Contemporary American English – COCA) дозволяє майбутнім психологам перейти від механічного заучування словникових відповідників до дослідження живого функціонування термінології. Студенти отримують можливість самостійно аналізувати частотність використання певних психологічних концептів, досліджувати їхню лексичну сполучуваність (колокації) у текстах різного жанру – від академічної статті до транскрипту психологічної сесії. Такий дослідницький підхід формує глибоке відчуття мовних нюансів, що є критично важливим для уникнення термінологічної плутанини під час роботи з клієнтами чи науковими джерелами.

Справжнім проривом у методиці викладання іноземних мов для спеціальних цілей стало залучення технологій штучного інтелекту (AI) та великих мовних моделей (Large Language Models). Для майбутнього психолога нейромережі (ChatGPT або спеціалізованих терапевтичних ботів) можуть виступати в ролі інтерактивних симуляторів клієнтів. Викладач може запрограмувати штучний інтелект на відтворення певної психологічної проблеми (наприклад, підвищеної тривожності або депресивного епізоду), а студент має провести діагностичну бесіду англійською мовою в режимі реального часу. Штучний інтелект здатен не лише підтримувати контекстуальну бесіду, але й надавати миттєвий зворотний зв'язок щодо граматичної коректності та стилістичної доречності реплік майбутнього психолога. Це створює абсолютно безпечний простір для тренування професійного іншомовного мовлення без ризику завдати шкоди реальній людині.

Не менш потужним цифровим ресурсом є масові відкриті онлайн-курси (MOOCs), представлені на глобальних платформах Coursera, edX або FutureLearn. Інтеграція короткострокових англійських курсів від провідних університетів світу (наприклад, Стенфорда чи Єля) у робочу програму дисципліни забезпечує ефект предметно-мовного занурення. Здобувачі не лише сприймають автентичне мовлення носіїв мови – провідних науковців та

практиків, але й долучаються до міжнародних студентських спільнот, де мають змогу практикувати фахову англійську в реальних дискусіях із майбутніми колегами з різних країн.

Комплексне поєднання згаданих цифрових інструментів дозволяє нівелювати штучність навчального процесу та забезпечує безперервний контакт майбутнього психолога з актуальним іншомовним професійним дискурсом. Це перетворює вивчення іноземної мови з формального академічного обов'язку на захопливий процес фахового самовдосконалення, розширюючи межі сприйняття та готуючи конкурентоспроможного спеціаліста глобального рівня.

Для більш наочного розуміння еволюції дидактичних підходів та доведення переваг запропонованої методики, вважаємо за доцільне систематизувати ключові відмінності між класичною (репродуктивною) та сучасною (інтерактивно-цифровою) парадигмами навчання. З цією метою нами було розроблено порівняльну характеристику, яка відображає трансформацію освітнього процесу за базовими методичними критеріями (див. табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна характеристика традиційних та інноваційних методів формування професійної іншомовної компетентності (ПК) майбутніх психологів

<i>Критерії порівняння</i>	<i>Традиційні методи навчання</i>	<i>Інтерактивні та цифрові методи</i>
Роль здобувача освіти	Пасивний реципієнт інформації, об'єкт педагогічного впливу.	Активний суб'єкт пізнання, дослідник, співтворець освітнього процесу.
Роль викладача	Транслятор готових знань, лектор, суворий контролер.	Фасилітатор, ментор, модератор професійних дискусій, тьютор.
Основна навчальна діяльність	Читання та переклад текстів, завчання напам'ять, виконання стандартизованих граматичних вправ.	Розв'язання клінічних кейсів (Case Study), симуляція терапевтичних сесій (рольові ігри), проєктна діяльність.
Фокус мовної підготовки	General English (загальна англійська), засвоєння ізольованих лексичних одиниць, фокус на формі (граматиці).	English for Specific Purposes (ESP), комунікація в контексті фаху, фокус на сенсі та ефективності взаємодії.
Навчально-методичне забезпечення	Адаптовані друковані підручники, класичні словники, штучно синтезовані тексти.	Автентичні джерела (статті APA, подкасти, відео реальних консультацій), корпусні бази даних, AI-симулятори.
Специфіка професійного контексту	Абстрактний (мовні ситуації відірвані від реальних потреб психологічної практики).	Максимально наближений до реальності (імітація збору анамнезу, супервізій, кризових інтервенцій).
Формат оцінювання	Оцінка за переклад тексту, диктант або тест із закритими питаннями; пріоритет оцінки викладача.	Оцінка комунікативної ефективності в симуляції, взаємооцінювання (peer-review), захист мультимедійних проєктів.
Ставлення до мовної	Помилка суворо карається	Помилка розглядається як

помилки	зниженням балу, що часто проковує «мовний бар'єр» та тривожність.	природний етап навчання; пріоритетом є підтримання комунікації та психологічний комфорт.
---------	---	--

Аналіз даних таблиці переконливо свідчить про те, що інноваційні методи не просто модернізують форму подачі матеріалу, а докорінно змінюють саму філософію навчання. Традиційний підхід готує студента, який здатний прочитати іноземний текст зі словником, проте виявляється безпорадним у ситуації реальної професійної комунікації. Натомість інноваційні методичні засади забезпечують формування повноцінної компетентності: майбутній психолог вчиться використовувати мову як гнучкий інструмент для встановлення рапорту, діагностики та психологічного впливу. Зміщення акценту з контролю граматики на комунікативну ефективність в умовах цифрового та інтерактивного середовища дозволяє зняти психологічні бар'єри та стимулює внутрішню мотивацію здобувачів вищої освіти до безперервного фахового вдосконалення.

Основними перешкодами є низький базовий рівень мовної підготовки деяких студентів та «мовний бар'єр», викликаний страхом зробити помилку у професійному контексті. Методичним рішенням є створення «безпечного середовища» на заняттях, де помилка розглядається як етап навчання, а також диференціація завдань за рівнем складності.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи результати здійсненого дослідження, варто зазначити, що пріоритетним завданням сучасної вищої школи є перехід від традиційного вивчення іноземної мови до вузькоспеціалізованої підготовки (English for Specific Purposes), яка дозволяє психологу працювати з першоджерелами та надавати допомогу в мультикультурному середовищі. У цьому контексті професійна іншомовна компетентність постає як інтегративне поєднання лінгвістичного, соціокультурного та фахового компонентів, де мова слугує не лише засобом спілкування, а й ключовим інструментом психологічного впливу. Практична реалізація такої підготовки вимагає відмови від пасивного заучування на користь інтерактивних методів, зокрема рольових симуляцій, аналізу клінічних кейсів та проектної діяльності. Зрештою, невід'ємною умовою успішного навчання є цифровізація освітнього процесу, оскільки залучення корпусних баз даних, онлайн-курсів та ШІ-симуляторів створює імерсивне середовище, необхідне для безперервної практики та подолання мовних бар'єрів.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у розробці спеціалізованих електронних підручників для студентів-психологів та дослідженні особливостей формування іншомовної сугестивної компетенції (вміння впливати словом) у майбутніх психологів.

Використана література:

1. Гордеева А. Навчання студентів-психологів професійно орієнтованого читання. *Науковий журнал «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. 2022. № 13(81). С. 212-215. URL : <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3520>
2. Ісаєва О. Стратегія вивчення літератури крізь призму емоційної креативності студентів. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: Педагогіка та психологія*. 2025. № 10. DOI : <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-10-05-01> URL : <https://reicst.com.ua/pmtp/article/view/2025-10-05-01>
3. Ніколаєва С. Ю. *Методика викладання іноземних мов у закладах вищої освіти*. Київ : Ленвіт, 2019. 320 с.
4. Овчаренко Л. Р. Формування іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей. *Професійна освіта: проблеми і перспективи*. 2016. № 11. С. 104-110.
5. Пащенко М. Використання активних форм та методів викладання педагогічних дисциплін у підготовці майбутніх учителів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2016. Вип. 1. С. 258-266.
6. Тарнопольський О. Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
7. Умрик М. А., Морзе Н. В., Смирнова-Трибульська Є. М. Розвиток компетентностей освітян у галузі використання штучного інтелекту в цифровому суспільстві. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету»*. 2025. № 18. С. 159-173. DOI : <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2025.1813>
8. Coyle D., Hood P., Marsh D. *Content and Language Integrated Learning*. Cambridge : Cambridge University Press, 2010. 184 p.
9. Dudley-Evans T., St John M. J. *Developments in English for Specific Purposes: A multi-disciplinary approach*. Cambridge University Press, 1998.
10. Morska L., Levchuk I. Formation of Professional English Competence in Future Psychologists' Speech. *Science and Education*. 2017. № 6. P. 136-141. DOI : <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-6-21>

References:

1. Hordieieva A. (2022). Navchannia studentiv-psykholohiv profesiino oriientovanoho chytannia [Teaching professionally oriented reading to psychology students]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Serii «Filolohiia»*. № 13(81). S. 212-215. URL : <https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/view/3520>. [in Ukrainian].
2. Isaieva O. (2025). Stratehiia vyvchennia literatury kriz pryzmu emotsiinoi kreatyvnosti studentiv [Strategy of studying literature through the prism of students' emotional creativity]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: Pedagogika ta psykholohiia*. № 10. DOI : <https://doi.org/10.54929/2786-9199-2025-10-05-01>. URL : <https://reicst.com.ua/pmtp/article/view/2025-10-05-01> [in Ukrainian].
3. Nikolaieva S. Yu. (2019). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity: pidruchnyk* [Methods of teaching foreign languages in higher education institutions: textbook]. Kyiv : Lenvit. 320 s. [in Ukrainian].
4. Ovcharenko L. R. (2016). Formuvannia inshomovnoi komunikativnoi kompetentnosti studentiv nemovnykh spetsialnosti [Formation of foreign language communicative competence of non-language students]. *Profesiina osvita: problemy i perspektivy*. № 11. S. 104-110 [in Ukrainian].
5. Pashchenko M. (2016). *Vykorystannia aktyvnykh form ta metodiv vykladannia pedagogichnykh dysyplin u pidhotovtsi maibutnykh uchyteliv* [Use of active forms and methods of teaching pedagogical disciplines in the training of future teachers]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskooho derzhavnoho pedagogichnoho universytetu imeni Pavla Tychny. Vyp. 1*. S. 258-266 [in Ukrainian].
6. Tarnopolskyi O. B. (2019). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov ta yikh aspektiv u vyshchii shkoli* [Methods of teaching foreign languages and their aspects in higher education] : pidruchnyk. Dnipro : University imeni Alfreda Nobelia. 256 s. [in Ukrainian].
7. Umryk M. A., Morze N. V., Smyrnova-Trybulska Ye. M. (2025). *Rozvytok kompetentnosti osvitan u haluzi vykorystannia shtuchnoho intelektu v tsyfrovomu suspilstvi* [Development of educators' competencies in the use of artificial intelligence in the digital society]. *Vidkryte osvitmie e-seredovyshche suchasnoho universytetu*. № 18. S. 159-173. DOI : <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2025.1813> [in Ukrainian].

8. Coyle D., Hood P., Marsh D. (2010). Content and Language Integrated Learning. Cambridge : Cambridge University Press. 184 p. [in English].
9. Dudley-Evans T., St John M. J. (1998). Developments in English for Specific Purposes: A Multi-Disciplinary Approach. Cambridge : Cambridge University Press. [in English].
10. Morska L., Levchyk I. (2017). Formation of professional English competence in future psychologists' speech. *Science and Education*. № 6. P. 136-141. DOI : <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-6-21> [in English].

O. Dulska, Y. Puhach. Methodological foundations for forming the professional foreign language competence of future psychologists.

The article theoretically substantiates the methodological foundations for forming the professional foreign language competence of future psychologists in the context of globalization processes and the deep integration of the national scientific community into the global educational space. The relevance of the study is driven by the urgent need of Ukrainian society for mental health professionals capable of working with international evidence-based psychotherapy protocols, authoritative databases (Scopus, Web of Science), and effectively collaborating with humanitarian missions (WHO, Red Cross) in the context of overcoming the consequences of war.

The author emphasizes that the traditional teaching paradigm (General English) has exhausted its didactic potential, giving way to the English for Specific Purposes (ESP) approach. The professional foreign language competence of a modern psychologist is viewed as a multilevel construct that organically combines linguistic, discursive, sociocultural, and professional-psychological components. It is noted that for a specialist, a foreign language is not merely an instrument of communication, but a key means of therapeutic influence, empathic listening, and establishing a trusting rapport.

The leading principles of the educational process are identified as follows: professional orientation, the use of authentic sources (APA materials, disease classifications), communicative and activity-based engagement, and the creation of an emotionally safe environment. The research proves the effectiveness of implementing interactive teaching methods, among which the key ones are «therapist-client" role-playing simulations, clinical case studies, and research project activities.

Special attention in the study is paid to the deep digitalization of language training. The high didactic potential of creating an immersive environment using LMS platforms, corpus databases (COCA), massive open online courses (MOOCs), and the application of artificial intelligence as virtual client simulators is substantiated. The comparative characteristics presented in the article confirm the shift in focus from passive memorization to communicative efficiency. It is concluded that the synergy of modern methodological approaches and digital tools ensures the overcoming of language barriers and prepares globally competitive professionals.

Keywords: *professional foreign language competence, future psychologists, English for Specific Purposes (ESP), interactive teaching methods, digitalization of education, artificial intelligence, immersive educational environment.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 20.02.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 01.03.2026

Дата публікації: 19.03.2026